

Korduma kippuvad küsimused LGBT teemadel

Mida tähendab LGBT?

LGBT täheühend tähistab “lesbised, geisid, biseksuaale ja transsoolisi.” Inimõiguste kontekstis on lesbidel, geidel, biseksuaalidel ja transsoolistel inimestel nii ühiseid kui erinevaid väljakutseid. Interseksuaalsed inimesed (need, kes on sündinud ebatüüpiliste seksuaaltunnustega) kannatavad LGBT inimestega sarnaste inimõiguste rikkumiste all.

Mis on seksuaalne orientatsioon?

Seksuaalne orientatsioon ehk seksuaalne sättumus tähendab inimese füüsilist, romantilist ja/või emotsionaalset külgetõmmet teiste inimeste suhtes. Igaühel on seksuaalne orientatsioon, mis on tema identiteedi oluline osa. Geidest mehed ja lesbidest naised tunnevad külgetõmmet samast soost inimeste suhtes kui nad ise. Heteroseksuaalsed inimesed tunnevad külgetõmmet endast erinevast soost inimeste suhtes. Biseksuaalsed inimesed võivad tunda külgetõmmet nii endaga samast kui ka erinevast soost inimeste suhtes. Seksuaalne orientatsioon ei ole seotud sooidentiteediga ja vastupidi, sooidentiteet ei ole seotud seksuaalse orientatsiooniga.

Mis on sooidentiteet?

Sooidentiteet peegeldab tugevalt tunnetatud ja kogetud arusaama oma soo kohta. Inimese

sooidentiteet on tavaliselt sama, mis sugu on talle sündides määratud. Transsoolistel inimestel ei kattu nende tunnetatud arusaam oma soo kohta ja sündides määratud sugu. Mõnedel juhtudel on nende väljanägemine ning käitumine ning teised välispidised omadused teistsugused kui ühiskonnas levinud arusaamad eeldavad.

Mida tähendab transsooline?

Transsoolisuse üldtunnustatud definitsioon tähistab olukorda, kus bioloogiliselt mehe sootunnustega isik tunnetab end peamiselt naisena või vastupidi, bioloogiliselt naise sootunnustega isik tunnetab end peamiselt mehana. Osad transsoolised inimesed (kasutusel ka lühendid “trans” ja “transinimesed”) on valmis oma keha korrigeerima kirurgia ja/või hormoonravi abil, kuid füüsiline soovahetus ei ole kohustuslik. Transsoolised inimesed võivad olla nii hetero-, homo- kui biseksuaalsed nagu teisedki.

Mis on intersooline?

Intersooline inimene on sündinud seksuaalanatoomiaga, suguorganite ja/või kromosoomimustritega, mis ei sobitu tüüpilise

se mehe või naine definitsiooniga. See võib ilmenda sündides või hilisemas elus. Interseksuaalne inimene võib identifitseerida ennast mehe või naise või mitte kummagagi neist. Interseksuaalsus ei ole seotud seksuaalse orientatsiooniga või sooidentiteediga: interseksuaalsetel inimestel on samasugune seksuaalne orientatsioon ja sooidentiteedi skaala kui mitte-interseksuaalsetel inimestel.

Mis on homfoobia ja transfoobia?

Homfoobia on ebaratsionaalne hirm, vihkamine või vastumeelsus lesbide, geide või biseksuaalsete inimeste suhtes; transfoobia märgib ebaratsionaalset hirmu, vihkamist või vastumeelsust transsoolistel inimeste suhtes. Kuna homfoobia on mõistena laialt kasutusel, kasutatakse seda ka üldise mõistena viitamaks hirmule, vihkamisele ja vastumeelsusele LGBT inimeste suhtes üldiselt.

Kas LGBT inimesed on olemas ainult läänemaailmas?

Ei. LGBT inimesed on olemas igal pool, neid on kõikides maailma riikides, kõikide rahvuste hulgas ja kõigis sotsiaalmajanduslikes gruppides ning kõigis kogukondades.

Kas LGBT inimesed on alati olemas olnud?

Jah. LGBT inimesed on alati olnud osa meie kogukondadest. Igast kohast ja ajaperioodist on

selle kohta näiteid, alates eelajaloolistest kivimaalingutest Lõuna-Aafrikas ja Egiptuses kuni antiiksete India meditsiintekstide ja varase Ottomani kirjanduseni. Paljud ühiskonnad on traditsiooniliselt olnud LGBT inimeste suhtes avatud, sealhulgas mitmed Aasia ühiskonnad, mis on traditsiooniliselt tunnustanud näiteks ka kolmandat sugu. Väited, et tegemist on tänapäeva trendi või moevooluga, on valed.

Kas seksuaalset orientatsiooni saab muuta?

Ei. Inimese seksuaalset orientatsiooni ei saa muuta. Lesbid, geid ja biseksuaalsed inimesed kasvavad üles igasugustes peredes. Muutuma peavad negatiivsed sotsiaalsed hoiakud, mis stigmatiseerivad LGBT inimesi ning seega levivad nende vastu suunatud vägivalda ja diskrimineerimist. Inimese seksuaalse orientatsiooni muutmise katsed on sageli inimõiguste rikkumised ning need võivad tekitada tõsist traumat ja muid tervisekahjustusi. Nende hulka kuuluvad näiteks sunniviisiline psühhiaatriline teraapia, mille eesmärk on "ravida" (sic) inimesi nende külgetõmbest samast soost inimeste suhtes, samuti lesbide niinimetatud "korrigeeriv" vägistamine, mille eesmärk on "muuta nad heteroseksuaalseks".

Kas LGBT inimeste seas olemine või informatsioon homoseksuaalsuse kohta ohustab laste heaolu?

Ei. LGBT inimestega koos olemine või nende kohta informatsiooni saamine ei mõjuta laste seksuaalset orientatsiooni või sooidentiteeti ega nende hea-

olu. On oluline, et kõigil noortel on juurdepääs sobivale seksuaalharidusele, et neil oleks terved, vastastikku austavad füüsilised suhted ning nad kaitseksid ennast seksuaalsel teel levivate infektsioonide eest. Informatsiooni keelustamine aitab kaasa stigmatiseerimisele ning võib põhjustada noorte LGBT inimeste seas eraldatuse tundeid, depressiooni, sundida neid koolist enneaegselt lahkuma või suurendada enesetapu sooritamise riski.

Kas lesbid, geid, biseksuaalsed ja transsoolised inimesed on lastele ohtlikud?

Ei. Homoseksuaalsuse ja lapsepilastamise vahel ei ole mingit seost. LGBT inimesed üle maailma võivad olla head lapsevanemad, õpetajad ja eeskujud noortele. LGBT inimeste kujutamine "pedofiilidena" või lastele ohtlikena on täiesti ebaõige, solvav ning pöörab tähelepanu kõrvale vajadusest kaitsta kõiki lapsi, sealhulgas neid, kes õpivad tundma oma seksuaalset orientatsiooni või sooidentiteeti.

Kas rahvusvahelised inimõigused kehtivad LGBT inimeste suhtes?

Jah, need kehtivad kõigile inimestele. Rahvusvaheliste inimõigusnormide kohaselt on riigid kohustatud tagama, et kõik inimesed, ilma erandideta, saaksid kasutada oma inimõigusi. Inimese seksuaalne orientatsioon ja sooidentiteet on sama-

sugune staatus kui rass, sugu, nahavärv või usk. ÜRO inimõiguseksperdid on kinnitanud, et rahvusvaheline õigus keelab diskrimineerimise seksuaalse orientatsiooni ja sooidentiteedi alusel.

Kas usulistel, kultuurilistel või traditsioonidest tulenevatel põhjustel võib LGBT inimeste inimõigusi piirata?

Ei. Inimõigused on universaalsed: igal inimesel on õigus samasugustele õigustele, olenemata sellest, kes nad on või kus nad elavad. Kuigi ajalugu, kultuur ja usk on konteksti mõttes tähtsad, on riikidel olenemata poliitilisest, majanduslikust või kultuurilisest süsteemist kohustus edendada ja kaitsta kõigi inimõigusi.

Faktileht on valminud ÜRO vastavasisulisel faktilehel põhjal. Seda on Eesti konteksti silmas pidades koostanud Eesti Inimõiguste Keskus.

Allikad:

– ÜRO koduleht: www.unfe.org

– Euroopa Nõukogu koduleht: www.coe.int/t/dg4/lgbt/